

Luiza Mańkowska-Wróbel

Współpraca administracji rządowej, władz samorządowych oraz społeczności lokalnej w kształtowaniu rozwoju miasta Oświęcim

Ekonomiczne Problemy Usług nr 45, 371-381

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Luiza Mańkowska-Wróbel¹

WSPÓŁPRACA ADMINISTRACJI RZĄDOWEJ, WŁADZ SAMORZĄDOWYCH ORAZ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ W KSZTAŁTOWANIU ROZWOJU MIASTA OŚWIĘCIM

Wprowadzenie

Miasto Oświęcim w wymiarze krajowym i międzynarodowym znane jest głównie jako miejsce symbolizujące tragiczne doświadczenia II wojny światowej ze względu na znajdujący się na jego terenie były nazistowski obóz zagłady Auschwitz-Birkenau.

Oświęcim to jednak nie tylko Auschwitz, to miasto posiadające ponad 40 tysięcy mieszkańców, położone w zachodniej Małopolsce, aspirujące do roli nowoczesnego ośrodka europejskiego, realizującego zasady zrównoważonego rozwoju, z nowoczesną gospodarką o nowym wizerunku – orędownika pokoju i tolerancji².

W ostatnich latach nazwa Oświęcim pojawiała się wielokrotnie w prasie krajowej i zagranicznej w związku konfliktami i problemami politycznymi pojawiającymi się na styku miasto i Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau³. Wpływały one nie tylko na losy mieszkańców miasta i jego okolic, ale również na postrzeganie Polski w relacjach międzynarodowych.

Konflikty dotyczyły przede wszystkim podejmowanych w tym miejscu inicjatyw rozwojowych i inwestycji gospodarczych. Generowany w ten sposób negatywny wizerunek miasta w oczach potencjalnych inwestorów stanowił główną barierę lokalnego rozwoju.

Opracowanie ma celu wykazanie znaczenia efektywnej współpracy władz państwowych i samorządowych oraz środowiska lokalnego w celu zapewnienia stabilnego rozwoju miasta Oświęcim z uwzględnieniem jego przeszłości historycznej i roli jaką pełni dla społeczności międzynarodowej. Przedstawiony oraz poddany próbie oceny zostanie jeden z podstawowych efektów tej współpracy w postaci Oświęcimskiego Strategicznego Programu Rządowego wpływającego w zasadniczy sposób na modelowanie rozwoju lokalnego.

¹ Mgr. Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Oświęcimiu.

² Strategia Rozwoju Miasta Oświęcim na lata 2008–2013, <http://www.um.oswiecim.pl>.

³ Konflikty te pojawiały się w prasie między innymi pod hasłami: „sprawa Karmelcu”, „sprawa supermarketu”, „konflikt wokół zwirowiska”, „sprawa dyskoteki”, „taniec na trupach”.

Wśród sposobów i technik badawczych znaczną rolę odegrała metoda opisowa. W celu wnioskowania na podstawie poczynionych obserwacji wykorzystano analizę retrospektywną (ex post).

Wykorzystano literaturę z zakresu rozwoju regionalnego, publikacje prasowe i elektroniczne oraz dokumenty rządowe i materiały źródłowe Urzędu Miasta i Gminy Oświęcim.

Pojęcie i czynniki rozwoju lokalnego

Pojęcie rozwoju regionalnego i lokalnego w różny sposób jest definiowane w literaturze. Zdaniem W. Kosiedowskiego, „najbardziej ogólnie rozumiany rozwój regionalny jest procesem wszelkich zmian zachodzących w regionie”⁴. Rozwój lokalny stanowi natomiast uzupełnienie rozwoju regionalnego związanego z lokalną skalą działalności społeczno-gospodarczej bazującej na endogennych czynnikach rozwoju takich jak: lokalne potrzeby, lokalne zasoby, miejscowi ludzie, lokalne organizacje i podmioty gospodarcze.

Rozwój lokalny w tym znaczeniu obejmuje szeroką gamę działań gospodarczych podejmowanych dla poprawy materialnej i niematerialnej sytuacji w miejscu zamieszkania. Może być on utożsamiany z kształtowaniem możliwie najlepszych warunków życia w lokalnym środowisku (a tym samym kształtowaniem efektywnej organizacji, struktury i funkcjonowania lokalnego terytorialnego systemu społecznego)⁵.

Rozwój lokalny to również przejaw decentralizacji działań gospodarczych, odzwierciedlonej w podejmowaniu inicjatyw „oddolnych”, związany z przejęciem odpowiedzialności za ożywienie lokalnej koniunktury przez władze samorządowe w nawiązaniu do specyficznych potrzeb społeczności lokalnych.

Według B. Guesniera rozwój lokalny jest procesem, poprzez który ludność zdobywa większą autonomię w definiowaniu i zaspokajaniu własnych potrzeb, rozwiązywaniu swoich problemów i określaniu swojego losu. Jest on efektem wykształcenia się zbiorowej dynamiki, w której wymiar ekonomiczny, społeczny, kulturalny i terytorialny nakładają się i w której łączą się inicjatywy lokalne z działaniami i zasobami ponadlokalnymi⁶.

Brak jest uniwersalnej teorii rozwoju przestrzennego, można jednak zidentyfikować wspólczesne czynniki rozwoju regionalnego, do których zaliczyć należy:

- położenie geograficzne oraz walory i stan środowiska przyrodniczego,
- zasoby pracy i elastyczność czynnika ludzkiego,
- infrastrukturę, zwłaszcza poziom infrastruktury transportu i telekomunikacji,
- infrastrukturę społeczną kształtującą warunki bytowe (w tym rekreacja i kultura),
- istniejący potencjał gospodarczy, w tym koszty pozyskania lokalnych czynników produkcji (np. cena ziemi, koszty pracy), infrastruktura otoczenia biznesu i struktura finansowa,

⁴ W. Kosiedowski, *Teoretyczne problemy rozwoju regionalnego*, [w:] W. Kosiedowski (red.), *Zarządzanie rozwojem regionalnym i lokalnym. Problemy teorii i praktyki*, TOJiNK, Toruń 2001, s. 28.

⁵ A. Noworól, *Planowanie rozwoju terytorialnego w skali regionalnej i lokalnej*, Uniwersytet Jagielloński, Kraków 2007, s. 15.

⁶ Cytat pochodzi z: I. Pietrzyk, *Teoretyczne podstawy rozwoju lokalnego*, [w:] R. Broszkiewicz (red.), *Związki polityki gospodarczej z polityką regionalną*, AE im. Oskara Langego we Wrocławiu, Wrocław 1997, s. 90.

- rynek lokalny i rynki zewnętrzne,
- poziom nauki i techniki,
- nowoczesne technologie i innowacje,
- system prawny regulujący stosunki między państwem i gospodarką,
- stosunki międzynarodowe oraz współpraca bilateralna⁷.

Wymienione powyżej czynniki w kontekście niniejszego opracowania należałoby uzupełnić o jeszcze jeden czynnik związany z przeszłością i znaczeniem historycznym.

Specyfika możliwości rozwojowych miasta i okolic Oświęcimia

Głównymi elementami wpływającymi na rozwój Oświęcimia po drugiej wojnie światowej były jedne z największych w Polsce Zakłady Chemiczne w Dworach (obecnie Synthos S.A.) oraz Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau.

Badania prowadzone przez University of Gloucestershire i University of Birmingham we współpracy z Uniwersytetem Jagiellońskim w Krakowie⁸ dotyczące wizerunku Oświęcimia na podstawie badań podręczników szkolnych oraz badań kwestionariuszowych dzieci w pięciu szkołach rozmieszczonych w różnych odległościach od Oświęcimia pokazały utrwalaony w świadomości obraz Oświęcimia postrzeganego tylko przez pryzmat byłego obozu zagłady.

W ostatnich latach postrzeganie problemu Oświęcim-Auschwitz⁹ zarówno w mediach krajowych, jak i zagranicznych zostało ukształtowane przez pewne incydenty związane ze znaczeniem historycznym miasta i sposobami jego upamiętnienia. Pojawiły się konflikty, opisywane w prasie pod hasłami: „sprawa Karmelu”, „sprawa supermarketu”, „konflikt wokół żwirowiska” czy wreszcie „sprawa dyskoteki” (ta ostatnia pojawiała się najczęściej pod hasłem „taniec na trupach”). Odczytanie tych incydentów opierało się często na bezpodstawnych przesłankach i niekompletnych informacjach. Ignorowano ponadto fakt, iż były obóz zagłady znajduje się w zasadzie w centrum miasta, w którym mieszka, żyje pracuje i uczy się ponad 40 tysięcy mieszkańców¹⁰.

Okres transformacji ustrojowej, znaczne pogorszenie sytuacji w branży produkcji chemicznej w Polsce oraz brak zdywersyfikowania podstaw ekonomicznego bytu mieszkańców Oświęcimia w przypadku likwidacji Zakładów Chemicznych mogłyby spowodować, iż Muzeum znalazłoby się w otoczeniu pogrążonym w depresji, a może nawet w mieście widmie¹¹.

Jednym z elementów napędzających rozwój lokalny są podejmowane w danym regionie inwestycje. Duże znaczenie w pozyskaniu inwestorów zewnętrznych oraz stymulacji lokalnych przedsiębiorców ma wizerunek miejsca w jakim zamierzają oni inwestować swoje środki. W przypadku Oświęcimia Muzeum Auschwitz generowało negatywny wizerunek, który był przyczyną odmowy lokalizacji między innymi dwóch dużych zagranicznych inwestycji w tym mieście.

⁷ J. Markiewicz, K. Rychlik, *Rola klastrów w kształtowaniu konkurencyjności i innowacyjności regionu zachodniopomorskiego*, <http://www.institut.info/IVkonf/referaty/Markiewicz.pdf>.

⁸ Projekt badawczy pt.: *The other Auschwitz economic change and dead hand of history in Poland*.

⁹ Dotyczących przede wszystkim strefy przyobozowej (pierwotnie wynosiła ona 500 metrów, obecnie 100 metrów wokół obozu) oraz miejsc historycznie związanych z byłym obozem zagłady.

¹⁰ Archiwum publikacji prasowych związanych z konfliktami na styku miasto i Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau dostępne jest na stronie <http://www.auschwitz.org.pl>.

¹¹ A. Charlesworth, *Inny Oświęcim. Przemiany gospodarcze i martwy chwyt historii*, <http://www.geo.uj.edu.pl/zaklady/zrr/projekty/oswiecim/wersja%a20polska.htm>.

Oprócz złego wizerunku miasta również brak wizji rozwoju spójnej z realizowaną przez Państwowe Muzeum funkcją ochrony miejsca światowego dziedzictwa historycznego oraz brak autentycznej debaty na ten temat sprawiały, że praktycznie każdy projekt prorozwojowy podejmowany w tym miejscu mógł być potraktowany jako zagrożenie dla tej szczególniejszej roli Oświęcimia.

Coraz większa liczba konfliktów związanych z możliwościami rozwojowymi miasta na szczeblu lokalnym, krajowym i międzynarodowym oraz pogorszenie sytuacji ekonomiczno-gospodarczej w regionie spowodowały konieczność wsparcia działań samorządów i środowiska lokalnego przez administrację państwową.

Oświęcimski Strategiczny Program Rządowy (OSPR) – efekt współpracy administracji państwowej, samorządowej i lokalnych środowisk

Biorąc pod uwagę konieczność upamiętnienia wpisanego na listę Unesco miejsca masowej zagłady jakim jest Auschwitz-Birkenau, przy uwzględnieniu normalnego funkcjonowania i rozwoju otaczającego go miasta i mieszkających w nim ludzi przystąpiono na początku lat 90-tych do opracowania kompleksowego Programu Oświęcimskiego.

Pierwotne założenia Programu przedstawione przez Wojewodę Bielskiego i Prezydenta Oświęcimia dotyczyły między innymi modernizacji architektonicznej i urbanistycznej na terenie miasta i gminy Oświęcim, odpowiadającej bolesnej historii miejsca.

Duże zainteresowanie projektem wyrażał zarówno Rząd, jak i Prezydent RP. Rada Ministrów rozpatrując poszczególne zagadnienia i zadania w Ramach Programu Oświęcimskiego oraz komunikatu Międzynarodowej Rady Oświęcimskiej z dnia 30 kwietnia 1996 roku uznała, że w ramach wymienionych zadań mieści się wiele takich, których nie są w stanie własnymi środkami zrealizować zarówno wojewoda, jak i samorzady lokalne¹². Takie stanowisko Rady Ministrów zawarte w uchwale z dnia 16 lipca 1996 roku zyskało bardzo dobre opinie lokalnych społeczności.

W związku z tym, iż planowano szeroki zakres podmiotowy i przedmiotowy w zakresie planowanych obszarów i poszczególnych zadań programu, długi okres ich realizacji, oraz wysokie koszty, zdecydowano, iż wymaga to koordynacji i spójności w ramach jednolitego programu rządowego podzielonego na etapy.

Etap I OSPR¹³ realizowany w latach 1997–2001 pokazał jak ważne jest rozwiązywanie problemów pojawiających się na styku Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau i otaczającego go miasta. Potwierdził on również, jak znacząca jest partycypacja Rządu RP w ponoszeniu finansowych skutków tych problemów.

Na przełomie 2001 i 2002 roku przystąpiono do opracowania II Etapu OSPR¹⁴ na lata 2002–2006, który został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 27 listopada

¹² Program Oświęcimski rozpatrywany był przez Radę Ministrów w dniu 25 czerwca 1996 roku, dokument nr RM 21 87 96.

¹³ Oświęcimski Strategiczny Program Rządowy, dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 8 października 1996 roku <http://www.um.oswiecim.pl>.

¹⁴ Oświęcimski Strategiczny Program Rządowy, Etap II 2002–2006, dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 27 listopada 2002 roku <http://www.mswia.gov.pl>

2002 roku. Obecnie trwa realizacja Etapu III¹⁵ na lata 2007–2011 przyjętego uchwałą Rady Ministrów 12 lipca 2007 roku.

Cele i ocena realizacji I Etapu OSPR (1997–2001)

Etap I Oświęcimskiego Strategicznego Programu Rządowego zakładał modernizację architektoniczną i urbanistyczną Miasta Oświęcim i Gminy Oświęcim w celu:

- zapewnienia należytej czci miejscu upamiętniającemu masową zagładę Żydów oraz męczeństwo Narodu Polskiego i innych Narodów,
- stworzenia warunków dla uszanowania ofiar ludobójstwa i poznania problemów związanych ze spuścizną wojny, martyrologią,
- uporządkowania i podniesienia estetyki strefy wokół byłego obozu zagłady i innych miejsc martyrologii,
- zapoczątkowania działalności centrum edukacji w Oświęcimiu jako instytucji o charakterze międzynarodowym.

Pierwszy etap OSPR polegał przede wszystkim na uporządkowaniu i zagospodarowaniu strefy ochronnej oraz modernizacji układu komunikacyjnego w rejonie Muzeum. Usunięto uciążliwe obiekty handlowe znajdujące się w strefie, wprowadzając równocześnie punkty usługowe zajmujące się działalnością kantorową, sprzedażą pamiątek i małą gastronomią.

W programie przewidziano także promocję obu stref – przyobozowej i miejskiej – w celu pozyskania inwestorów i udziałowców dla przedsięwzięć komercyjnych odpowiadających celom OSPR i funkcjom wyznaczonym przez plan zagospodarowania przestrzennego (baza noclegowa i gastronomiczna, infrastruktura usługowa, działalność kulturalna, doposażenie obiektów i terenów turystycznych).

Zadania inwestycyjne i modernizacyjne prowadzone w otoczeniu Muzeum finansowane były głównie z rezerwy celowej budżetu państwa. Udział miasta i gminy dotyczył finansowania prac bezpośrednio służących mieszkańcom.

Wyznaczone w I Etapie OSPR cele nie zostały w pełni zrealizowane. W wymiarze finansowym został on zrealizowany zaledwie w 44,3%. Główną przyczyną niepełnej realizacji zakładanych celów w wymiarze rzeczowym była konieczność dokonania zmian miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego Miasta oraz Gminy Oświęcim, która okazała się szczególnie istotna, długotrwała i skomplikowana ze względu na specyfikę miejsca.

Główne priorytety i ocena realizacji II Etapu OSPR (2002–2006)

Pięcioletni okres realizacji I Etapu OSPR i zmiana przepisów prawnych wprowadzonych ustawą z dnia 7 maja 1999 roku o ochronie terenów byłych obozów zagłady spowodowała potrzebę dokonania modyfikacji i zaktualizowania części wcześniej rozpoczętych zadań oraz wprowadzenia zadań nowych.

Zadania OSPR realizowanego w latach 2002–2006 zostały ujęte w 4 priorytety sformułowane zgodnie z założeniami Programu Oświęcimskiego oraz z opracowaną w procesie partnerskiej współpracy administracji samorządowej i rządowej oraz sektora prywatnego Strategią Rozwoju Ziemi Oświęcimskiej na lata 2002–2006.

¹⁵ *Oświęcimski Strategiczny Program Rządowy, Etap III 2007–2011*, załącznik do uchwały nr 121/2007 Rady Ministrów z dnia 12 lipca 2007 r. <http://www.mswia.gov.pl>.

Do priorytetów tych należało:

- uporządkowanie i zagospodarowanie terenów przyległych do Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau,
- poprawa dostępności komunikacyjnej Oświęcimia dla pielgrzymów i turystów, mieszkańców oraz dla inwestorów,
- prowadzenie w Oświęcimiu działalności edukacyjnej związanej z miejscem pamięci oraz problematyką praw człowieka, stosunków międzynarodowych i pokoju,
- podniesienie atrakcyjności turystycznej Oświęcimia.

W wyniku realizacji poszczególnych zadań oczekiwano przede wszystkim zachowania istniejących i stworzenia nowych miejsc pracy, podniesienia atrakcyjności turystycznej Oświęcimia, wzrostu inwestycji na obszarach objętych poprawą jakości infrastruktury, zahamowania niekorzystnych procesów migracyjnych w kontekście lokalnym i regionalnym oraz rozwoju Oświęcimia jako wielofunkcyjnego ośrodka edukacyjnego o charakterze regionalnym i międzynarodowym.

W finansowych założeniach II Etapu OSPR ze środków rezerwy celowej budżetu państwa określono limit dotacji na realizację zadań w wysokości 26.680 tys. zł. Założenia te zostały zrealizowane w 75,28%. Ogółem w latach 2002-2006 samorządom uczestniczącym w realizacji zadań OSPR przekazano z budżetu państwa kwotę 20.086 tys. zł.

Tabela 1. Poziom finansowania II Etapu OSPR w rozbiciu na środki pochodzące z budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządowych biorących udział w programie (w tys. zł).

	2002		2003		2004		2005		2006		RAZEM		
	b.p.	j.s.t.	b.p.	j.s.t.	b.p.	j.s.t.	b.p.	j.s.t.	b.p.	j.s.t.	b.p.	j.s.t.	łącznie
Miasto Oświęcim	800	1586	400	468	1000	1100		1745	400	2590	2600	7489	10089
Gmina Oświęcim	546	22	400	50	950				1050		2946	72	3018
Powiat Oświęcim	1970	1893	600	101	1500	928	50	2571	5250	185	9370	5678	15048
Województwo Małopolskie		53			1200	500	2950	14614	1020	800	5170	15967	21137
RAZEM	3316	3554	1400	619	4650	2528	3000	18930	7720	3575	20086	29206	49292

Źródło: Oświęcimski Strategiczny Program Rządowy Etap III, Załącznik do uchwały nr 121/2007 Rady Ministrów z dnia 12 lipca 2007 r. – www.mswia.gov.pl.

Tabela nr 1 zawiera poziom finansowania II Etapu OSPR w rozbiciu na środki pochodzące z budżetu państwa (b.p.) oraz budżetów jednostek samorządowych (j.s.t.) biorących udział w programie. Łączna wartość zrealizowanych zadań w ramach II etapu OSPR wyniosła 49.292 tys. zł.

Wspólny wysiłek Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, Wojewody Małopolskiego oraz Samorządów Ziemi Oświęcimskiej i Samorządu Województwa Małopolskiego przyniosły – choć nie w pełnym zakresie, zamierzone i wymierne korzyści. Zauważa się wyraźną poprawę wizerunku Oświęcimia w oczach turystów i pielgrzymów, jak i samych mieszkańców miasta i gminy.

Podstawowe założenia III Etapu OSPR (2007–2011)

Trzeci Etap OSPR jest kontynuacją programu realizowanego w latach poprzednich. Jednym z priorytetów, na który położono szczególny nacisk jest rozwój w Oświęcimiu działalności edukacyjnej na poziomie szkoły wyższej.

Podmiotami realizującymi poszczególne zadania wyznaczone w ramach OSPR etap III będą: Miasto i Gmina Oświęcim, Powiat Oświęcimski, Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau oraz Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Oświęcimiu.

Poszczególne priorytety oraz zadania i związane z nimi oczekiwania zarówno władz samorządowych, jak i społeczności lokalnej zawiera tabela 2.

Tabela 2. Priorytety III Etapu Oświęcimskiego Strategicznego Programu Rządowego¹⁶.

Priorytet I. Uporządkowanie i zagospodarowanie terenów wokół Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau.	
Zadania	Oczekiwania związane z realizacją zadań
<p>1) rewaloryzacja najbliższego sąsiedztwa terenów muzealnych w zakresie przywrócenia oraz podwyższenia stanu technicznego i estetycznego ulic stanowiących bezpośredni dojazd do bram Państwowego Muzeum Auschwitz Birkenau na terenie Oświęcimia i Brzezinki,</p> <p>2) ułatwienie dojazdów i dojeżdż do Centrum Pielgrzymkowego Ojców Franciszkanów w Harmężach oraz do miejsc historycznych tj. Judenrampy, bocznic kolejowej, budynków dawnych ziemniaczarek,</p> <p>3) uzyskanie podstawowego dokumentu w zakresie docelowej dyspozycji urbanistycznej dla terenu Pomnika Zagłady i jego strefy ochronnej oraz ochronę części nieużytkowanych od lat obiektów, z przeznaczeniem ich w przyszłości na miejsce dokumentujące m.in. los mieszkańców Ziemi Oświęcimskiej w latach 1938-1948, w tym szczególnie w okresie hitlerowskiej okupacji.</p>	<p>1) usprawnienie ruchu odwiedzających miejsca historyczne, związane z byłym obozem KL Auschwitz II - Birkenau w Brzezince, mających duże znaczenie symboliczne,</p> <p>2) zapewnienie odpowiednich pod względem technicznym i funkcjonalnym warunków ruchu komunikacyjnego pielgrzymów, zwiedzających, wizytujących, jak również społeczności lokalnej,</p> <p>3) poprawa wizerunku i kształtowanie poprawnej polityki inwestycyjnej w rejonie Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau,</p> <p>4) odnowa i adaptacja historycznych budynków przy ul. Kolbego (dotyczące obiektów byłych Państwowych Zakładów Zbożowych i byłego magazynu Zakładów Przemysłu Tytoniowego).</p>

¹⁶ Zestawienie nie obejmuje nieznacznych zmian w zakresie poszczególnych zadań, które dokonywane są w trakcie bieżącej realizacji programu.

Priorytet 2. Poprawa dostępności komunikacyjnej Oświęcimia dla pielgrzymów i turystów oraz osób dojeżdżających do pracy, korzystających z usług i inwestorów.	
Zadania	Oczekiwania związane z realizacją zadań
<p>1) uporządkowanie układu komunikacyjnego w bezpośrednim otoczeniu Muzeum,</p> <p>2) poprawa wewnętrznego układu komunikacyjnego miasta Oświęcim zarówno poprzez przebudowę skrzyżowań, wydzielenie ścieżek rowerowych i chodników, budowa miejsc postojowych oraz zatok autobusowych,</p> <p>3) polepszenie warunków technicznych funkcjonowania drogowej trasy pielgrzymkowej Oświęcim Wadowice w obszarze miasta oraz wyprowadzenie ciężkiego ruchu tranzytowego z bezpośredniego sąsiedztwa Muzeum,</p> <p>4) zapewnić dojazd do pomnika upamiętniającego ofiary Kf. Auschwitz III Monowice i planowanego „Parku Pojednania”.</p>	<p>1) obniżenie liczby wypadków na drogach,</p> <p>2) podniesienie atrakcyjności turystycznej miasta,</p> <p>3) usprawnienie połączeń Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau z prawobrzeżną częścią miasta i dostępu do najważniejszych obiektów zabytkowych.</p>
Priorytet 3. Rozwój w Oświęcimiu działalności edukacyjnej na poziomie szkoły wyższej, związanej m.in. z problematyką praw człowieka, stosunków międzynarodowych i pokoju.	
Zadania	Oczekiwania związane z realizacją zadań
<p>1) rozwój ośrodka akademickiego w Oświęcimiu pod patronatem Uniwersytetu Jagiellońskiego (zgodnie z koncepcją rozwoju szkolnictwa wyższego w Małopolsce),</p> <p>2) współpraca z Państwowym Muzeum Auschwitz-Birkenau oraz innymi instytucjami z kraju i zagranicy w zakresie edukacji, dotyczącej stosunków międzynarodowych i praw człowieka,</p> <p>3) rozwój infrastruktury miejskiej związanej z istnieniem Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Oświęcimiu,</p> <p>4) Budowa Centrum Edukacyjno-Sportowego.</p>	<p>1) zmiana wizerunku Oświęcimia poprzez tworzenie i rozwój funkcji edukacyjnych miasta, zwłaszcza w zakresie nauk humanistycznych, ekonomicznych i społecznych,</p> <p>2) stworzenia bazy noclegowej dla studentów uczelni oraz zwiększenia bazy noclegowej dla turystów odwiedzających Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau i Ziemię Oświęcimską,</p> <p>3) Uzyskanie przez Państwową Wyższą szkołę Zawodową w Oświęcimiu znaczenia ponadregionalnego i międzynarodowego,</p> <p>4) organizowanie regionalnych i ogólnopolskich imprez sportowych oraz zjazdów, szkoleń i sympozjów,</p> <p>5) stworzenie unikalnego kompleksu rekreacyjno-sportowego na bazie krytej pływalni, lodowiska i parku miejskiego.</p>

Priorytet 4. Poprawa atrakcyjności turystycznej Oświęcimia poprzez renowację obiektów zabytkowych i zabytkowej infrastruktury.	
Zadania	Oczekiwania związane z realizacją zadań
1) poprawa dostępności ruchu turystycznego i pielgrzymkowego do najciekawszych obiektów zabytkowych Starego Miasta tj. Centrum Żydowskiego i Synagogi, Zamku Piastowskiego, Kościoła p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, Podominkańskiego Zespołu Kościoła i Kaplicy Salezjanów.	1) ukazanie Oświęcimia jako miasta bogatego w piastowską historię i tradycję tolerancyjnego współistnienia i współdziałania ludzi różnych kultur i różnych wyznań. 2) postrzeganie Oświęcimia w jako Miasta Pokoju.

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Oświęcimski Strategiczny Program Rządowy, Etap III 2007-2011* załącznik do uchwały nr 121/2007 Rady Ministrów z dnia 12 lipca 2007 r. www.mswia.gov.pl.

W zakresie założeń finansowych został określony limit dotacji z budżetu państwa na realizację zadań OSPR w wysokości 30 milionów złotych. Przewiduje się również możliwość współfinansowania ze środków pozabudżetowych pozyskiwanych przez podmioty wykonujące poszczególne zadania oraz ze środków unijnych w ramach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007–2013.

Podsumowanie

„Auschwitz-Birkenau to jedna z tych nazw, które napawają grozą i wstydem, że człowiek człowiekowi mógł zgotować taki los. Niech przypomina, zaświadcza przestrzega, niech woła o szacunek dla godności osobistej jednostek i narodów i niech uczy, że żyć trzeba w zgodzie i bez nienawiści” tak postanowiło UNESCO w 1979 wpisując były nazistowski obóz zagłady na listę obiektów światowego dziedzictwa.

Dla mieszkańców miasta i okolic oraz władz samorządowych Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau było jednak przyczyną wielu konfliktów wpływających negatywnie na wizerunek miasta i ograniczenie możliwości jego stabilnego rozwoju.

Niezbędna stała się pomoc i partycypacja władz państwowych w działaniach mających na celu zapewnienie należnej czci miejscu upamiętniającemu masową zagładę Żydów oraz męczeństwo Narodu Polskiego i innych Narodów, przy uwzględnieniu potrzeby normalnego życia otaczającego go miasta i jego mieszkańców.

Powstały w 1996 roku jako wynik wzajemnej współpracy władz państwowych, samorządowych, środowiska lokalnego oraz organizacji międzynarodowych Oświęcimski Strategiczny Program Rządowy stał się jednym z głównych elementów modelowania lokalnego rozwoju. Między innymi dzięki niemu Oświęcim zmienia swój wizerunek z miasta kojarzonego z tragiczną historią, na miejsce, w którym spotykają się ludzie z różnych krajów i środowisk, aby mówić o prawach człowieka i przypominać, jakie zagrożenie niesie za sobą totalitaryzm i konflikty etniczne.

Zadania realizowane w ramach OSPR nie tylko poprawiają wizerunek zewnętrzny miasta ale również jakość życia jego mieszkańców. Uporządkowano i zagospodarowano tereny w otoczeniu Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau, poprawiła się jakość dróg i dostępność komunikacyjna Oświęcimia, nastąpił rozwój funkcji edukacyjnych miasta dzięki czemu powstała Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa,

dokonano renowacji wielu obiektów i zabytków w mieście, które udostępniono przybywającym tu licznie turystom.

Pojawienie się wielu inwestorów zewnętrznych oraz zainteresowanie kolejnych, rozwój Miejskiej Strefy Aktywności Gospodarczej pokazują, iż udało się dzięki wielostronnej współpracy zmienić negatywne skojarzenia związane z Oświęcimiem.

W interesie Państwa Polskiego jest aby poprzez kontynuację Oświęcimskiego Strategicznego Programu Rządowego, uwzględniającego zachodzące zmiany oraz potrzeby mieszkańców Oświęcimia i okolicy, zapewnić tym miejscom bezkonfliktowe funkcjonowanie i rozwój.

Literatura

1. Kosiedowski W., *Teoretyczne problemy rozwoju regionalnego*, [w:] W. Kosiedowski (red.), *Zarządzanie rozwojem regionalnym i lokalnym. Problemy teorii i praktyki*, TNiOK, Toruń 2001.
2. Krajewski A., *Czyje jest Auschwitz?*, „Newsweek” 2005, nr 4.
3. Kucia M., *Auschwitz jako fakt społeczny*, Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych Universitas, Kraków 2005.
4. Noworól A., *Planowanie rozwoju terytorialnego w skali regionalnej i lokalnej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2007.
5. Pietrzyk I., *Teoretyczne podstawy rozwoju lokalnego*, [w:] R. Broszkiewicz (red.), *Związki polityki gospodarczej z polityką regionalną*, AE im. Oskara Langego we Wrocławiu, Wrocław 1997.
6. Rybak J., *Zagłuszanie pamięci?*, „Trybuna Śląska. Dzień”, z dnia 10.04.1999 r.
7. Legutko P., *Bezradność polityków „Rzeczpospolita”*, z dnia 21.11.2000 r.
8. Sadecki J., *Spór o dyskotekę w pobliżu Międzynarodowego Domu Spotkań Młodzieży*, „Rzeczpospolita”, z dnia 29.03.2000 r.

Netografia

1. Charlesworth A., *Inny Oświęcim. Przemiany gospodarcze i martwy chwyt historii*, <http://www.geo.uj.edu.pl/zaklady/zrr/projekty/oswiecim/wersja%20polska.htm>, 01.02.2009.
2. Markiewicz J., Rychlik K., *Rola klastrów w kształtowaniu konkurencyjności i innowacyjności regionu zachodniopomorskiego*, <http://www.instytut.info/IVkonf/referaty/Markiewicz.pdf>, 01.02.2009.
3. *Oświęcimski Strategiczny Program Rządowy*, dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 8 października 1996 roku – <http://www.um.oswiecim.pl>, 01.02.2009.
4. *Oświęcimski Strategiczny Program Rządowy, Etap II 2002–2006*, dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 27 listopada 2002 roku – <http://www.mswia.gov.pl>, 01.02.2009.
5. *Oświęcimski Strategiczny Program Rządowy, Etap III 2007–2011*, załącznik do uchwały nr 121/2007 Rady Ministrów z dnia 12 lipca 2007 r. – <http://www.mswia.gov.pl>, 01.02.2009.
6. Rataj W., *Oświęcim nie znaczy to samo co Auschwitz*, <http://www.cinfo.org.pl>, 01.02.2009.
7. *Strategia rozwoju gospodarczego miasta Oświęcim na lata 2008–2013*, <http://www.um.oswiecim.pl>, 01.02.2009.
8. <http://www.auschwitz.org.pl>, 01.02.2009.

Summary

**COOPERATION BETWEEN GOVERNMENT,
LOCAL AUTHORITIES AND LOCAL COMMUNITIES
BY CREATING DEVELOPMENT OF OSWIECIM CITY**

Article undertake role of cooperation between government, local authorities and local communities by creating development of Oswiecim city. Main attention was turned to describe and assess Strategic Governmental Program for Oswiecim as an effect of such cooperation.

In this elaboration the conception of regional development and specific potentiality of city development were also shown, by taking into account it's international meaning and it's past history.